

Legjobb és leghíresebb
pipere hölgyor: a
La
Különleges Rizpor
BISMUTTAL VEGYITVE
CH. FAY, ILLATSZERÉSZ.
PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS.

POLLÁK D. H.
érezáru-csarnoka
ajál-ja szolidan készült
gyermek-kocsijait

a leg egyszerűbb és a leginomabb kivitelben, továbbá
bronzárkat, írókészleteket, dohányzókeszle-
teket, kávé- és teapököket, szalon- és ebéd-
lőbe való asztalokat, jégsekényeket magá-
nosoknak 15-35 frtért.
Szalon jégsekények zománcozott
viztartályal 45-85
Jégsekények hentesek, mészáros-
nak és söresarnokba 75-150
Vasbútorok, mosdóasztalok, gyermekágyak, sza-
lonágyak, kert-i padok, székek, asztalok, fűdő-
kádák, ülőkádák, szobáru-nyécsék, angol szoba-
árnyéksék, angol zuhanykésülékek, altest-
mosótálak a legelőbb árakon.
Könyvberendezések 25-500 forint.
Megrendelési cím: 8090
Érezáru-csarnok
Budapest, Granátos-utca és Kossuth Lajos-utca 2. sarak.
A t. közönség kényelmére az érezáru-csarnok esti 9 óráig
nyitva van. — Arjegysek kívánatra bérmentve küldetik.

„A világ legjobb sámfája“
FÖLDVÁRY IMRE
férfi divat és fehérnemű
raktárában. páreja
Budapest, IV., Koronaher-
ceg-utca II. sz. és VIII.,
Kerepesi-út 9. 7797
Férfi ingek, Jäger-árúk,
vadász és sport-cizkék dús
választékban kaphatók.
Kesttyük és Nyakkendők.

Wachtl és Társa
IV., Régi-posta-utca 4
Egy
Fényképezési gép
a
legjobb ajándék
Passepirtouts és
Rámák a legutányosabb árakon.
Arjegysek ingyen és bérmentve.

Dr. Egger-féle
Trilby - crème.
Souverén szer az arcbőr tisztítására és
az ide szépség megővására. — Teljesen
ártalmatlan, sok évi használat után sem
káros. — 1 tuba ára 50 kr. 3 tuba
vidékre bérmentve, a pénz előleges behül-
dése mellett 1 frt 50 kr.
Gyógyszertár a „Nádorhoz“
BUDAPEST 8111
Váci-körút 17. szám.

A Magyar Asphalt részvény-társaság
Budapest, Andrásy-út 30.
elvállaja jótállás mellett legelőbbban asphalt-bur-
kolatok fektetését és nedves lakások, pinczék
stb., gyökerez szárazzátételét. 7635
TELEFON. TELEFON.

Kufeké féle
a tej legjobb hozzatételé
a betegséget
megakadályozza és eltávolítja
gyermekliszt.
Kapható gyógyszerárakban és droguistáknál

Vérszegények és lábbadozók
Serravallo Chinabort
Készítő Serravallo gyógyszerész Triestben.
Pompás itál, a miért a gyermekek is igen szívesen isszák.
Sokszor kiintették, Minden gyógyszerárakban kapni.

REPRODUKÁJO-MŰINTÉZET
PHOTO-CZINKOGRAFIA
Woltitz
MANFRÉD
VILÁGOS
MŰTEREM
Budapest, VII. Ánczfa-utca 47.
TELEFON 13-99
AUTOTYPIA
PHOTOTYPIA
-GEMMIGRAFIA
4-SZÍNŰ NYOMÁS
PHOTOLITHOGRAFIA

Foulards-
Selyemkelmék
a legvilágosabb színárnyalatokban, utólrhetősen vá-
lasztékban, valamint fekete, fehér és színes selymek a
jó viselhetőségért irásbeli jótállással. Közvetlen eladás
gyári árára, egyes ruhákra is porto- és vámmentesen a
házhoz szállítva. Ezer meg ezer elismerő levél. Minik
postafordultával.
GRIEDER ADOLF ÉS TSA
királyi szállítók
selyemkeltő-gyárak szövetsége Zürich. 7781

**NINCS CUKORKA
KÖHÖGÉS ÉS REKEDTSÉG
ELLEN**
mely olyannyira ajánlja lett az orvosoktól,
mely olyannyira bevált,
mely olyannyira elismerve lett,
mely olyannyira be van vezetve,
mely olyannyira malátatartalmu,
mely oly nagy elismerésben részesült császárok,
királyok, hercegek részéről és ki lett tüntetve
arany- és ezüst-érmekkel; mely olyannyira any-
hítóleg és nyálkaoldólag hat és 50 év óta kitűnő
tulajdonságainál fogva legjobb eredményel
használtatik, miről ezekre menő elismerő nyi-
latkozatok adnak tanuságot, köztük orvosi szak-
tekinélyektől és mint

**HOFF JÁNOS
MALÁTA-CUKORKAI**
Egy doboz ára 10 kr., egy tasak 30 kr.
Kapható az összes gyógyszerárakban, drogn-
és fűszerkereskedésekben. Magyarországi kizárólagos í-
rástul;
TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerára
BUDAPEST, Király-utca 12. sz.

HIRDETÉS.
New-York és London az európai szárazföldet sem
kimélték meg s egy nagy ezüstgyár indította érezte
magát egész készlettel — a munkadíj csekély megterítése
mellett — elküldözni. En vagyok felhatalmazva ezen
meghírást eszközölni. En tehát minden embernek adom
az alant felsorolt tárgyakat pusztán 6 frt 60 kr. meg-
tá-rtása mellett és pedig:
6 db legin. asztalkést val. ang. pengével,
6 amer.szabad. ezüstvillát egy dbból,
6 „ „ „ „ evőkanalat,
12 „ „ „ „ kávékanalat,
1 „ „ „ „ levesmerőkanál
1 „ „ „ „ tejmerőkanalat
2 „ „ „ „ tojástartót,
6 „ „ „ „ angol Victoria-tálcát,
2 „ „ „ „ pompás asztali-gyertyatartót,
1 „ „ „ „ teaszűrőt,
1 „ „ „ „ leginombabb csukorszöröt,
s 44 drb összesen csak 6 frt 60 kr.
A fenti 44 tárgy ezüstöt 40 frtba
került és most ezen minimális ártért, 6
forint 60 krajczárért kapható. Ez
amerikai szab. ezüst egy teljesen fehér
fém, mely ezüst színét 25 éven át meg-
tartja, miért is jótállás vállalatik. Leg-
jobb bizonyítékul, hogy ezen hirdetés

nem szélhámosság
ezzenel nyilvánosan kötelezem magamat arra, hogy ha az
áru nem felel meg, kifogás nélkül visszaármasztatom a pénzt.
Senki se mulassza el a kedvező alkalmat, ezen remek gar-
niturát megszerezni, a mely különösen ajánlatos
házassági és alkalmi ajándéknak és jobb hártartá-
sok részére. 7806
csakis egyedül kapható
HIRSCHBERG A.-nál
szabadalmazott amerikai ezüstgyárak kiviteli áruháza.
Bécs, II., Rembrandstrasse 19/7. Telefon 7114.
Szétküldés a vidékre utánvétellel, vagy az összeg
előleges beutálása mellett. Tisztelet-nyor
hoz 10 kr. Csupán az itt látható véd-
jeggyel valódi. (Egyszéki ére.)
Kivonat az elismerő levelekből:
Bécsen ezüstöküldeményét megkaptam,
melylyel nagyon meg vagyok elégedve és kérem
még egy olyan garnitúrát, 44 drb. amerik. szab.
ezüstből utánv. küldeni.
Borovics, Kr.-Szérenym. 18/7. 896.
Keresztos S. fészolgabiró.
*Az első küldeményem nagyon meg vagyok elégedve, kérek
még egy garnitúrát.
Kálcsos. Majorosy János, kanonok.
*A küldeményt vettem, nagyon meg vagyok elégedve, kérek még
egy küldeményt 6 frt 60 krért.
Kolozsvár. Bánffy báró ő excell.
A küldeményt megkaptam s azal meg vagyok elégedve.
Gárd, 1898. szept. 1. C. Ghotok-Gudenus grófné.

Palais hajifjító
használatával a megcsúszott haj
eredeti színét nyeri vissza.
A fejbőrt nem festi, a ruha-
neműn föltot nem hagy, többi
előnye, hogy a hajszőkeket
erősíti és hogy teljesen ár-
talmatlan. Egy üveg ára 1 frt.
Főraktár Budapesten: Petri
Ottó gyógyszerárakban,
I., Attila-körút 47. Kap-
ható: Váci-körút 66. sz.,
Nádor-utca 3. és Király-
utca 36. szám alatti gyógy-
szertárakban is. 8045

VASÁRNAPI UJSÁG

16. SZÁM. 1899. BUDAPEST, ÁPRILIS 16. 46. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 12 frt POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt félévre — 6 Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 frt félévre — 4 Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK egész évre 5.— félévre — 2.50 Kérleküldi előfizetéshez a postaiúg megkötözött viteldij is csatolandó.

VAN DYCK.
1599—1641.
E L PITTORE CAVALIERESCO (a gavallér festő),
vetélytársainak irigysége ezzel a jelző-
vel gúnyolta életében azt a nagy német-
alföldi művészt, kinek születése háromszázados
évfordulójáról ma mi is megemlékezünk. Ámde
Van Dyck Antalt, az antwerpeni Van Dyck

Ferenc és Mária nagyra hivatott fiát, úgy mű-
vészeténél, mint nevelésénél fogva igazán és
méltán megillette ez a jelző. Atyja üvegfestő,
majd vászonkereskedő volt s mint ilyen nagy
vagyon szerzett; anyja híres volt művészi
hímzéseiről. Nagy részt ő tőle örökölte a mű-
vészi hajlamot a fia is, ki már 11 éves korá-
ban Van Balen festő vezetése alá került.
Majd Rubens vezette a jeles tehetségű tanít-

ványt, a ki gyorsan fölmerte benne a láng-
elmét s nem sokára saját vázlatai kidolgozásá-
val bizta meg. Igy Van Dyck volt az «Amazonok
harczá»-nak festője is. Rövid idei angliai idő-
zés után a mester rábirta, hogy Olaszországban
folytassa tanulmányait, s legjobb lovát ajándé-
kozta neki az útra.
Az Antwerpenből Brüsszelbe vivő úton fek-
szik a kis Sawentheim falu; ebben a falucska-

VAN DYCK ÉS SIR PORTER ENDYMION. — Van Dyck festménye 1632 tájáról. Eredetije a madridi Prado-képtárban.

Több mint
50 év óta sikerrel használtatik!
Az
Eszéki Spitzer Kenőcs
és az
eszéki Salvator szappan
Valódi minőségben csak
mint eddig, ezentul is
VEDJEGY. 8077
Eszéken, felsőváros.
DIENES C. J.-féle
gyógyszertárban
készül és megrendelhető. — Szepőket és máj-
foltokat valamint az összes bőrtisztítlanúságo-
kat biztosan eltávolít.
1 tégely valódi Spitzer kenőcs 35 kr.
1 üveg valódi Spitzer mosdóvíz 40 kr.
1 darab valódi Salvator szappan 50 kr.
1 tégely kézpaszta 60 kr.
1 doboz valódi Lyoni rizpor 3 szimben 50 kr. és 1 frt.
Figyelmeztetés. Csak akkor valódi, ha a
fenti törvényileg beiktatott védjeggyel el van-
nak látva és kérésük a t. közönség csak Dienes-
féle eszéki kenőcsöt és szappant kérni és elfogadni.
Főraktár Budapesten:
TÖRÖK JÓZSEF úrnál
Király-utca 12.

ben, azonkívül sok élelmi- és hadiszert az említett négy ágyú fölül. A sebesültek számát magyar részről 300—380-ra lehet tenni, míg az ellenség a városban és a harczterén 550 sebesültet hagyott hátra.

A győzelem teljes volt és kétségteljes fényes. De ritkán adatott oly kedvező esély — még a nagy köd is segített hozzá — egy 8000-nyi ellenséget körülkeríteni s akkor kétfelől, szemben, oldalt és hátul támadva, vagy ott fogni mindenestől, vagy összetörve a Dunába hányni valamennyit, ha Klapka tábornok idejében odaérkezik rendelt helyére, vagy ha Damjanics tábornok magát és türelmetlen katonáit még egy fél- vagy egész óráig túrtörtetve, bevárja Klapka jelentését, hogy ez a maga kitűzött helyére odaérkezett. *Damjanics* — ennyi áll — fényesen, még pedig az őt fődől állásban készen váró ellenségen győzött.

A váci április 10-iki ütközetnek roppant nagy erkölcsi hatása volt barátokra és ellenségre, úgyis mint «soros» közvetlenül Isaszeg után, úgyis mint az új hadművelletben első és üttörő győzelem. Bécsben most sem akarták magukat arra elhatározni, hogy a kibékülés útjára az

nagy kultúrallamok művészei, a kiknek hálásabb talajuk volt a fejlődésre.

A mi fiatal művészetünk, sajnos, még nincs olyan kedvező körülmények közt, hogy egy nagyszabású nemzeti művészet jöhetne létre. Az olyan sikerek azonban, mint a mostani kiállítás feltűnnek, a legbiztatóbb előjelek arra nézve, hogy nincs messze az az idő, mikor már a magyar képzőművészet termékei magukon fogják viselni az önálló fejlettségnek azt a jellegét, a mely nemzetivé fogja tenni.

A tavaszi kiállítás különben most a magyar szobrászat jár elől. Hosszú évek óta nem láttuk szobrászainkat olyan nagyszabású művekkel képviselve, mint most.

ZALA GYÖRGY, jeles szobrászunk az ezredéves emlékmű első alakját, Gábor arkangyalt állította ki eredeti háromszoros életnagyságban, gipsz-öntvényben. Az Andrássy-út végén már lassanként kiemelkedő emlékműnek mintegy 36 méter magas főszlopára jön e hatalmas alak. Jobbjában magasra emeli a kettős apostoli keresztet, bal kezében pedig párnán tartja a Szent István koronáját. Arcozán méltóság teljes kifejezés ül, lenge öltözetét lobogó fodrok-

hatásainak. Egész tájak panorámáját öleli fel képein, de ezek kifejtésében csak bizonyos határig megy. Az elmúlt tél a szabad természet ölen lakó művészt egész sorozat műalkotására készítette. Nyolcz kiállított festménye a téli szürke hangulatok igaz visszatükrözöttje. Hőfédte parasztházai és havas dunaparti képei, az ideai kiállítás legszebb tájképeinek mondhatók. Színei a természet igazságával hatnak reánk. Valamennyi képe között legszebb talán verőcei tája, a mely Ujváry művészetét kész mesteri alkotással mutatja be.

MANNHEIMER GUSZTÁV kisebb képei megint festőjük eredetiségeivel dicsekednek. Ez az eredetiség Mannheimernek úgy a képtárgy megválasztásában, valamint színkeverésében és kidolgozásában nyilvánul. Hat kiállított képének tárgyai mind különbözők. Kedvenc témáját, a «pulykapásztor-leányt» mutatjuk be közülök. Lombok árnyékában áll a természet gyermeke, a mint pöffeszkedő pulykáira vigyáz. A hangulatot alkotó természet falombjai olyan egybehangzó színekkel tükröztetik vissza e kedves látvány báját, mintha a kép eleven hatása alatt állnánk. Színeiben pedig, mint

Ujváry Ignác: *Friss hó.*

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT TAVASZI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

első lépést megtegyék, Debreczenben pedig megszületett az ápril 14-iki határozat eszméje...

Régi Honvéd.

NEMZETKÖZI KIÁLLÍTÁS A MŰCSARNOKBAN.

I.

Az országos magyar képzőművészeti társulat új műcsarnokában pénteken, e hó 14-én nyitották meg a tavaszi nemzetközi kiállítást. A társulat által évenként rendezett két kiállítás közül a téli kiállítás ugyanis a hazai művészek műveinek van kizárólag szentelve; míg a tavaszi kiállítás művészeink a nemzetközi műalkotásokkal szokták összemérni erejüket.

A most megnyílt kiállítás nyert tapasztalat szerint hazai művészeink, kiknek művészete mögött alig három évtized van — bátran kiállják a versenyt a külföld meghívott művészeivel szemben.

S az elismerés méltán megilleti a magyar művészeket már csak azért is, mert sokkal önzetlenebb s fáradságos munkával teremtették meg a magyar képzőművészetet, mint a többi

ban fújja a szél hátrafelé, magasba emelkedő szárnyai pedig a művészi formákban mintázott alaknak méltó kiegészítői. Zala Gábor arkangyala, mint első alakja a nagy nemzeti emlékműnek, bizalmat gerjeszhet mesterének nagyszabású tehetsége iránt arra nézve is, hogy a hét év múlva befejezendő óriási művészi alkotás az ő művészi egyéniségében hivatott megoldóra talált.

KARLOVSKY BERTALAN művészetét két finoman kidolgozott női arckép dicséri. A külföldön mindenestre jobban hangoztatott név a Karlovskyé, mint itthon, a hol alig két éve tartózkodik. Rendkívüli lágy kezelésű szalon-képei a párisi és londoni s valamint amerikai szalonok falait díszítik. Művészi hivatottsága azonban a női arcképfestészet terén nyilvánul igazán. Biztos kézzel rajzol s minden fényképészszert mesterkéltől mentes. Legtöbb arcképe egyszerűen csak a fejet tünteti föl; az arckifejezés megoldásában azonban érvényre juttatja művészi egyéniségét s ennek segítségével életet ad a festett arcba. Most bemutatott arcképe is e jó tulajdonságokkal dicsekedhetik.

Ujváry Ignác művészi fogékonyságát teljesen alárendeli a természet közvetlen reális

minden eddigi művénél, érvényre jut a művész egyéni érzése.

FÉNYES ADOLF a legfiatalabb festőnemzedéknek egyik tehetséges tagja. Képtárgyait mindig az élet drámai hangulatú cselekményeiből veszi. Egy-egy alakjával több érzést tud kifejezni, mint mások rítkó színes csoportjaikkal. Nagy előszeretettel festi a szegény néposztály elhagyott szomorú lakásait; a szegény anya egyetlen örömét, a gögicselő csecsemőt. Egész sorozatban dolgozta föl most is e megható tárgyakat. Festői technikája nagy készütségről tanuskodik. «*Özvegyasszony*» című képe, a mely egy elárvult és megcsalott fiatal leány lelki küzdelmét olyan igaz hű kifejezéssel tolmácsolja, nagy és általános dicséretben részesül művésztársai részéről.

P. G.

GÖTZ OSZTRÁK VEZÉRŐRNAGY.

Az 1849 ápril 6-ikán vívott isaszegi nagy csatát közönségesen *döntőnek* szokták nevezni. Igazán döntőnek csak akkor tarthattuk volna, ha a hadi tervet a maga teljességében keresztül lehetett volna vinni; azaz, hogy ha *Klapka*

Mannheimer Gusztáv: *Pulykapásztorleány.*

Zala György: *Gábor arkangyal.*

Fényes Adolf: *Özvegyasszony.*

Karlovsky Bertalan: *Női arckép.*

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT TAVASZI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

György a magyar hadsereg I. hadtestét Veres-egyháztól ápril 10-én délelőtt pont tíz órára a Vác fölött lévő Naszáll-hegy lejtőjéig vezeti, mialatt *Damjanics* a III. hadtesttel arzbán támadja meg Sződ község s a Duna közt elterülő széles térségen az ellenséget, a mely az idő szerint mintegy 8000 embert tett ki s *Götz* Keresztély vezérőrnagy vezérletére volt bízva.

E sorok írója szemtanú elbeszélése után tudja, hogy mily nyugtalanul várta *Götzt* a segéd-csapatokat. A váci városházzal szemközti levő egyik kanonoki házban volt elszállásolva, mikor a esata napján reggel nyolcz órakor kiállította az átvételi elismervényt a Windischgrätz herceg főhadvezér által hozzá intézett hadi parancsról, a melyben az állott, hogy ha *Götzt* az Isaszegről erre elhuzódó magyarok tulnyomó számmal támadnák meg, ugy ő okvetlenül a Garam vidékére hátráljon s arra operáljon.

Majd tábori látesőve után nyult, s rövid időközökben kétszer is leszaladt a Hid, — mostan Eszterházy-utczán s a Duna parton állva épen a «Fehér ló» vendéglő terasszán kémlelte a Dunát.

A látóhatár kissé fátyolozott volt; a két kápolna körül, vagy még inkább a Csörög-hegy oldalában ködös; annyira, hogy az osztrákok előőrsei távolról nem voltak képesek kivenni a magyar huszárak fehér köpenyeit, vagy kivont kardjaik csillogását; de még a Török-hegy felé vonszolt harmincz ágyúkat sem, a melyek harmadnappal ezelőtt még az isaszegi csatások okadták a tüzet.

Mikor délelőtt tíz órakor az első ágyú megszólalt a városi sörházban elszállásolt ulánusok kaptak lóra először. *Götz*, a ki 65 éves, különben kényelemszerető volt, sok álmatlan éjszaka töltött köszvényes bántalmái miatt: most fiatalos hévvel maga is lóra pattant, s úgy állította útegeit, hogy azok az «Isten malma» mög a vasuti töltésről vették célba a *Damjanics* hadait; elfoglalták a Gombás-patak fölött a lövölde mellett fekvő gyönyörű köhidat; el a temetőt, sűrűn megrakott síremlékeivel; el, a füzest — mind kitűnő védelmi pontokat, — melynek fált akkor még alacsony bokrok képezték.

Az ég egyre jobban elborulni látszott, az eső szemelni kezdett, majd sűrűn zubogott, s mialatt a magyar csapatok az osztrákok hadait a város bejáratáig szorították, *Földváry* Károlynak, a harmadik zászlóalj vitéz alezredesének kilőtték a lovát alúla, s ő a esata hevében új lovat kap, s úgy bátorítja vitézeit; de az sem tart soká, a második paripa is sebet kap, csakhamar elhull az is. *Földváry* erre a zászló-tartó markából kiragadja a zászlót azt magasra emeli, s ugy vezeti diadalra a honvédeket.

Götz az alatt gyalog a város végén lévő kis köhidig ér, a közel fekvő sarokház falára kartács hull, melynek forgácsai szerte pattognak, s egy szilánka talán az ő halántékát éri, a vér kiserken a fejből s a közel állók azt képzélik, hogy a hid alúl egy czigány vette célba, de nem lőtte agyon. *Götz* tehát lóra ült s így nyargalt a 32-ik úgynevezett Wassa-zred hadapródjai nevelőintézetéig, hanem ott a lováról lehanyatlott, s a kapu alatt levő kis udvari szoba padlóján kap helyet, a hol a haldoklót tisztí köpenyével terítették be s nem volt a ki szeméit leszorította volna!

Vác utczán kemény harez fejlődött ki. Klapka emberei azalatt a ceselotei rétről, hol a Török-hegy mélyedéseiben bukkantak elő, hol a Szent-Mihály-kápolna környékén közelítették meg a kitűzött célt, azonban koránsem oly számmal, hogy a hátráló osztrák hadsereget hátban meg-támadhatták volna, a melyből hogy ha a *Bobics* dandárja egy félórával hamarabb érkezik: hát egyetlen ember se menekül meg a biztos haláltól; hanem utolsó szálig a Duna hullámaiban vesz el, a hogy a hadi terv kieszelte...

Valamikor a honfoglalás korában a Szvatopluk hadait itt nyelte el a Duna, s ha igaz az, a mit néhai jó *Pethő Gergely* a maga krónikájában említ, ugy erre volt az a megérhetően örvény, a mely hajdan az oly híres szlávok Nagy-Morvaországáról szóló ábrándjait örökre elnyelte.

Vác városának köztételei azonnal hadi kórházakká alakultak át. A magyarok vesztesége 150 ember volt, az osztrákoké 343, a kik közt volt *Götz* Keresztély vezérőrnagy maga,

Prinzhofer 1849-iki kőrajza után.
GÖTZ TÁBORNOK.

kinek teste még este is a végvonaglás jeleit mutatja.

Jelen sorok írója a nyolczvanas években többször részesült abban a szerencsében, hogy az 1848/49-iki szabadságharez eseményeit, magának *Görgey* Arthur tábornoknak elbeszélései után hallgatta, s egy alkalommal megkérdezte tőle, hogy vajjon igaz-e az, a mit a nép beszél, miszerint őt *Götzt* a halálos ágyához hivatta s csak annyit rebegett: «En *Götz* vezérőrnagy vagyok!» azután a szó elakadt ajkain, hátra dőlt s meghalt!

Mire a tábornok azt válaszolá, hogy őt nem *Götz*, hanem a kötelessége szólította Vácra, a hová midőn ápr. 10-én este *Gödöllőről* megérkezett, mely részvétellel tekintette meg az élok közl elköltözött hősnek földi maradványait, a kinek testében az élet még nem hűnyt ki egészen; mert a fején a láték még észrevehetőleg lüktetett s ő azonnal intézkedett, hogy a derék katonát a magyarok rangját megillető pompával temessék el.

A *Götz* vezérőrnagy nyílt sírja fölött tehát másnap a magyarok ágyú is megszólaltak, melyek hangját visszhangozta a Naszáll, visszhangoztatták a Vértések; sőt meghallották Buda várában is, s *Windischgrätz* herceget a legnagyobb zavarba ejtette, kinek napjai akkor, — mint tudva van — már igen meg voltak számlálva.

Götz sírja földe rokonai a váci alsó-városi temető délnyugati sarkában díszes emléket állítottak, melyet ötven év óta nem egyszer borított koszorúval jó barát s ellenség egyaránt.

F. J.

ESŐCSINÁLÁS KICSINYBEN.

Igen érdekes és egészen könnyen utánozható kísérletben mutatta be nem rég *Errara* Leo brüsszeli tanár, hogyan lehetséges egy üvegesőben megmutatni a fellegek és eső képződését. Az ügyes mutatványra különösen felhívjuk olvasóink figyelmét.

Vegyünk egy körülbelül 20 centiméter magas és 10 centiméter átmérőjű üveghengert s töltsük meg félig erős, körülbelül 92 százalékos borszeszszel s tegyük a tetejére egy porcellán-tányért. Ha már most az egész készüléket vízbe merítve annyira fölmelegítjük, hogy még a porcellán tányér is meleg legyen, de a borszesz forrásnak nem indult s ekkor az egészet oly óvatosan vesszük ki a vízből, hogy a borszesz mozgásba ne jöjjön, az asztalon néhány perc múlva, a mint a porcellán tányér eléggé kihűlt, észreveszszük, hogy a tányér alsó részén borszesz-gözk kezdének letelepedni s azokból csakhamar végtelen sok finom csepp hull vissza a borszeszbe, mindenkor függőlegesen és szabályosan. Az egyes cseppeket mikroszkoppal meg is mérhetjük, átlag 0.040–0.050 milliméter átmérőjűek lesznek. Ez érdekes látvány majdnem egy fél óráig fog tartani. Eleinte egészen a tányér aljáig hatoltak el a gözk, de a

mint az üveg kihűlése is előre haladt, már lentebb megtörténik a sűrűsödés, úgy, hogy csakhamar valóságos felhőt látunk s a felett és a porcellán tányér között teljesen tiszta terület.

A kísérlet egész világosan mutatja a légköri nedvesség körforgását. A gőzölgő borszesz helyett a nagy természetben a tenger van, melyből a gözk a hidegebb rétegbe felszállva, felhökké lesznek; a felhő és csésze között levő tiszta terület jelképezi az égboltozatot, a le-hulló cseppek pedig az esőt, mely a természetben is eredeti helyére, a tengerbe, tér vissza. A víz helyét itt a borszesz pótolja.

Még érdekesebbé is tehetjük ezt a kísérletet, ha a már felforrított készülék tetején levő porcellán tányért az asztalra helyezését után azonnal hideg edénynyel cseréljük fel. Ebben az esetben a hőmérsékleti különbségek az üveg csőben sokkal nagyobbak lesznek s igen gyakran látni fogjuk kicsinyben a többi meteorológiai jelenségek keletkezését is, különösen a szivárványt és a viharét oly tisztán, hogy azt külön is érdemes bemutatni.

MATAAFA, A SZAMAOI SZIGETEK KIRÁLYA.

A Csendes-Oceánnak csaknem kellő közepében van egy kis szigetecsoport, a *Szamoa-szigetecsoport*, melynek birtoklásáért közelebb, habár leplezett diplomáciai alakban, csaknem háború tört ki három világhatalom: a németek, angolok és az éjszakamerikai köztársaság közt.

A kis szigetecsoport tulajdonképp egyikőké sem, de mindeniknek vannak benne alattvalói s mindeniknek van nagy kereskedelmi érdeke, hogy ez a világforgalomtól távol eső, de sok fontos tengeri közlekedésnek útjában fekvő szigetecsoport hatalma alá kerüljön. Hogy egyik sem tette reá véglegesen a kezét, annak az oka abban rejlik, hogy bár a múlt században is ismerék, a tökéletlen közlekedés nehézségei miatt akkor még mindeniknek nagyon messze eső ország volt; de mikor a jelen század közepe táján már felismerték a beesét, több nemzet alattvalói telepedtek meg e szigeteken s e jövevények féltékenyek lettek egymásra. A fentebb említett három nagyhatalom végre hosszas alkudozások után az 1889-ki berlini konferencián megállapodott abban, hogy a Szamoa-szigetecsoport egyikőké se legyen, de közösen gyakorolják felette a főhatóságot egy sajtáságos komplikált alkotmányú kormányzattal, melynek névleges feje egy benszültött király, tulajdonképp vezetői pedig a nagyhatalmak konzuljai.

Már 1880-ban nov. 8-án a nagyhatalmak választották meg a benszültött királyt, *Malietoa Laupepa*t, kinek bábkormányja alatt a három versenyző fél aránylag békében volt egymással. A múlt év aug. 22-én azonban meghalt az öreg király s már utódnak megválasztásánál összeveszett a három konzul, mert mindegyik olyan embert akart királynak, kinek üstökét jobban kezében tarthassa. Tudnivaló ugyanis, hogy a szamoi királyi széket nem öröklés, hanem választás útján töltik be.

Az alkotmány által megszabott választásmód a németeknek kedvezett. 1898 november havában nagy többséggel *Mataafa*t választották meg királynak. A megválasztottóm. katolikus, már 60 éves, de igen jó erőben levő értelmes öreg úr. Az angoloknak és éjszak-amerikaiaknak azonban nem tetszett ez a választás; kieszközölték tehát, hogy az amerikai származású *Chambers* főbíró a választást érvénytelennek nyilvánítsa s az angol-protestáns, fiatal *Tanui* kiáltta ki király-jelöltnek. Mataafa párta azonban oly erős (6–7000 fő) volt, hogy *Tanu* híveit (1100 fő), kik épen újév napján *Apia* fővárosát megtámadták, egy nap alatt tönkretették; maga az ellenkirály is kénytelen volt néhány hívével a kikötőben horgonyozó «Porpoise» angol hajóra menekülni. Erre pár hétig esend volt, de főképp egy *Kautz* nevű éjszak-amerikai hajóskapitány fondorkodásai folytán márciusban újból megkezdődtek az ellenségeskedések, s bár a fehérek elég bölesen megelégedtek azzal, hogy csak a feketék harezoljanak és azok vére folyjon, néhány európai is szenvedett az ágyúgolyóktól. miért aztán a németek és a két angol konzul között egészen nyílt ellenségeskedés támadt. Itt Európában sem Németországban, sem Angliában nem tekintik a kormányok a dolgot első

ragú fontosságúnak, de egyes lapok és képviselők már erősen lármáznak, s e pillanatban a diplomáciai alkudozások még nincsenek annyira, hogy a teljes békét már most biztosítottak lehetne tekinteni.

Mataafa teljes diadalt aratott ugyan ellenfelén, de győzelmét szamoi ember létere ritka mérséklettel zsákmányolta ki. Ellenségeinek leégettette ugyan a házait s elszedte minden vagyonát, de a foglyokat sem le nem kaszabolhatta, sem még nem csonkítottatta, mint régebben szokás volt, hanem részben deportáltatta, részben aránylag csekély váltságdíjért szabadon bocsátotta, a fehéreknek pedig épen semmi kárt nem okozott.

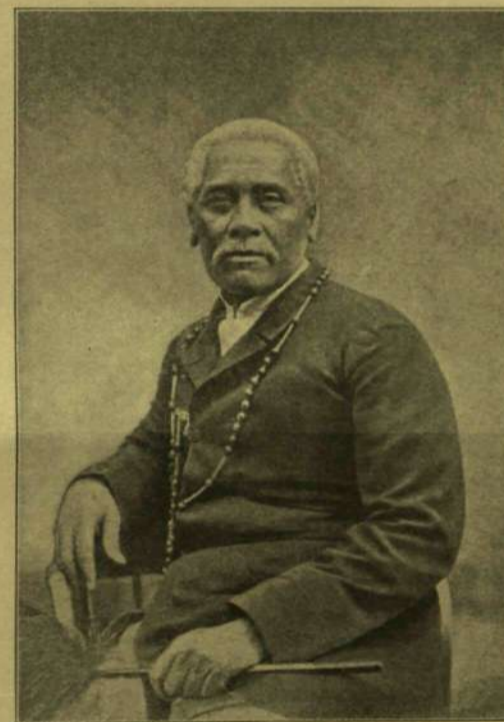
Az ellenséges pártok kibékítését czélzó egyezkedéseket *Apia* város törvényhatósági elnöke, a német származású dr. *Raffel* vezeti, a kire Mataafa is nagyon hallgat. Raffel mentette meg a Mataafa-pártiak kezéből az angol hadi parancsnokot, úgyszintén az angol hittérítők házáat, honnan szintén ő eszközölt ki szabad elmenetelt az oda szorult csekély számú angol katonaságnak. Ha Raffel törekvései sikerülnek, akkor a különben is népszerű Mataafa véglegesen megszüldül trónján.

Annyi bizonyos, hogy a Szamoa-szigetéről egyik nagyhatalom sem szívesen mondana le. A szigetecsoport aránylag igen kicsiny; szárazföldi területe a tíz lakott s néhány apró néptelen szigetnek összevéve csak 2787 km², tehát akkora sincs, mint Komárommegye, s azonkívül csak *Apia* főváros mellett van némileg használatos kikötője. Azonban a szigetecsoport, már mint szénállomás is, igen fontos hely a világ tengeren a kereskedelemre nézve s e mellett vulkán talaja rendkívül termékeny és éghajlata oly kellemes, hogy ott csaknem örök a tavasz. Az európai emberek — ellentétben a legtöbb csendes-oceáni gyarmattal — igen jól bírják a mezei munkát, ritkán betegeskednek s öreg kort érnek. Ragadozó állat a szigeteken egyáltalán nincs, mérges is nagyon kevés, ellenben rendkívül sok a kókuszdió, a kenyérfű, a kávé, gyapot, gyümölcs és más hasznos ipari és kereskedelmi növény, melyek közt különösen dúsan tenyészik a cukornád, a rizs és több más. Gazdaságilag a kis szigetecsoporton fél millió hektárnál nagyobb terület használható, a többi pedig hasznos fáknak gazdag erdők borítják. A németek egész nagyszabású ültetvényes egyesület-et tartanak fenn.

A Szamoa-szigetek népe ma már félig-meddig művelt. 1830 táján a legelső európai, a ki itt telepedett le, a híres *Godefroy*-múzeum számára gyűjtött becses ethnographiai tárgyakat; ma ezek kivészen vannak, mert ma már nincs pogány az egész szigeten s nincs egyetlen meztelenül járó ember sem, bár teljes európai öltözetet csak az előkelők hordanak állandán. Úgy látszik különben, hogy a Szamoa-szigetek ös-

SZAMAOI BENSZÜLTÖTT HARCOZÓSOK.

MATAAFA, AZ ÚJ SZAMAOI KIRÁLY.

A SZAMAOI-SZIGETEK RŐL. — UTCZAI KÉP *APIA* FŐVÁROSÁBÓL.
(A bombázás előtt 15 perczel fölveti fénykép után.)

lakói, a *polynéz*ek, már akkor sem voltak teljesen műveletlenek, mikor az európaiak közöttük letelepedtek. Emberhús-évesnek híre sem volt náluk, s a Csöndes-tenger más szigeteinek lakóhoz képest meglehetősen erkölcsi színvonalon állt a szeméremérzésük és tisztaságszeretük. Termetre nézve nem valami erősek s nem is igen szépek, de az elmésségük már a régi irók dicserik. Önként érthető, hogy azért a szamoi művelődést nem kell valami nagyra vélnünk. Olyanforma az, mint valamely féltreos orosz vidék lakosságáé. A kereszténység már velük szüzlött dolognak látszik, de baj, hogy nagyok köztük a felekezeti ellentétek. Egy részüket a francia hittérítők a róm. kath. egyháznak hódították meg, más részt ellenben az angolok a m-protestans egyháznak hívévé tettek. Különbön babonások, tudatlanok s régi törzsszerkezetük kizárólagossága miatt egymás iránt bizalmatlanok. Iparuk sem nagy, bár a nők igen csinos szőnyegeket készítenek régi minták szerint; kunyhóik bútorzata eléggé gazdag. Természetes tehetségük leginkább a zene szeretetében, a költőies szónoklatokban s más külsőségekben mutatkozik.

Megjegyezzük, hogy ma a szigetecsoporton csaknem mindenben a németeké az elsőség. Ok vannak legtöbb birtok; talán az is az oka, hogy az angol és amerikai itt nem egymás ellen tör, hanem közösen szövetkeznek a németek ellen.

A «STELLA» HAJÓTÖRÉSE.

A calaisi csatornában olyan szerencsétlenség történt a nagyhétben, a melyhez hasonlót már évek óta nem jegyzett föl a hajótörések krónikája. A «London and Southwestern Railway Company» (londoni és délnyugati vasúttársaság) «Stella» nevű személyszállító gőzöse pusztult el *Alderney* és *Quernsey* között.

A «Stella» a nevezett társaság legszebb és legjobb hajójának egyike volt, mely a csatornában közlekedett. A szerencsétlenség nappal történt, a «Stella» ünnepi kirándulással megrakodva haladt a csatornában levő szigetekre, a mikor vastag köd szállott le, és a hajó ráfutott a *Casquets* nevű sziklára, a calaisi csatorna legrettegettebb szirtjeire, hol tizenöt percz alatt elsüllyedt.

Összesen 180 utasa volt a személyzetten kívül. Ezek közül száznál többet megmenekültek, de a többi, valamint a matrózok nagy része is elpusztult, köztük *Reeks* kapitány, a «Stella» parancsnoka is.

A hajó *Southamptonból* indult el. Útja kezdetben zavartalan volt, csak egy kis köd borongott, a mely aztán délután három óra után átláthatatlan köddé sűrűsödött. *Reeks* kapitány át akart vágni a ködön, a mikor egyszerre a rettegett *Casquets* szikla elé került, melynek

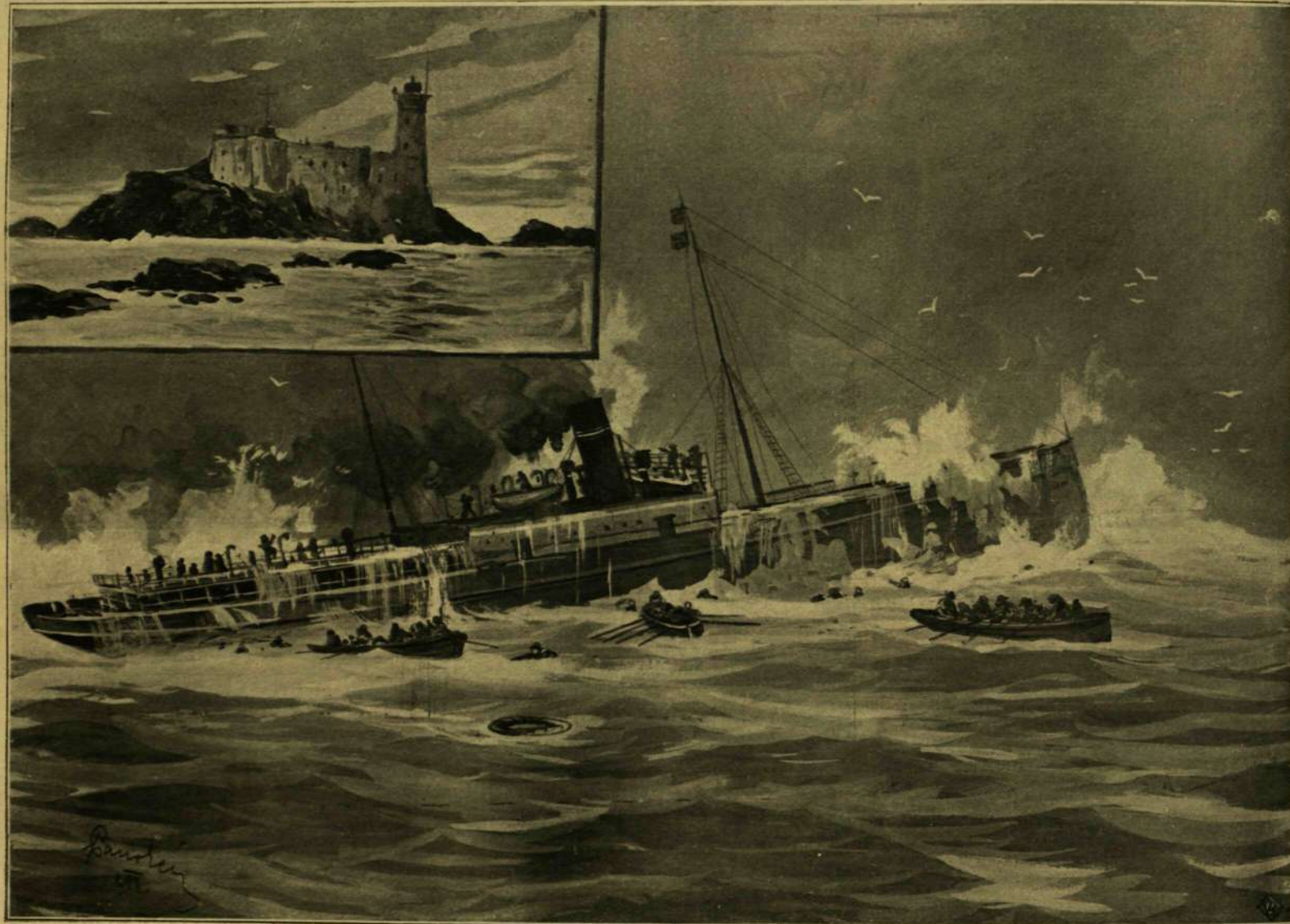
vizalatti szirtjei már annyi hajó veszedelmét okozták.

Nagy lévén a hajó gyorsasága, igen erős volt az összeütkezés is, úgy hogy a hajó oldala végigrepedt. A veszedelem nagysága mindjárt nyilvánvaló lett, de azért még sem tört ki oly rémület és zürzavar, mint ilyenkor szokott. A matrózok és az utasok is csodálatos hidegvért tanúsítottak. *Reeks* kapitány nyugodtan, gyorsan osztogatta parancsait a parancsnoki hidról s a személyzet példásan engedelmeskedett neki. Eloldották a mentő-csónakokat, az utasokat ellátták mentő-övekkel s bár a hajó rohamosan süllyedt, mégis megtartották a szabályt, hogy először a nőkről és gyermekekről kell gondoskodni. Két mentő-csónak csakhamar megtelt nővel és gyermekekkel, csak ép annyi matróz ült beléjük, a hány az evezésre szükséges volt. Ezután a kapitány kiadta a jelszót, hogy gondoskodjék kiki magáról. Ekkor mindenki a csónakok felé rohant, melyeket csakhamar megtöltöttek és eltaszítottak a hajótól. Az egyik

REEKS, AZ ELSÜLYEDT «STELLA» HAJÓ KAPITÁNYA.

Világító-torony a Casquets-szirteken, a hol a hajótörés történt.

A «STELLA» HAJÓTÖRÉSE.

Paar Géza rajza.

csónakot majd elnyelte a hajó süllyedése által előidézett örvény. Mikor azonban az egyik veszélyből megmenekült: másikba jutott. Anyyira tele volt, hogy lassanként megtelt vízzel és elmerült. A rajta levők legnagyobb része elpusztult, és csak kevesen tudták magukat, mindenféle rongcsokba kapaszkodva, a felszínen tartani addig, a míg Cherbourgól halászok jöttek a megmentésükre.

Oly gyorsan süllyedt el a hajó, hogy nem értek rá hat mentő csónaknál többet eloldani s mintegy ötven utas a földzeten maradt és együtt süllyedt el a hajóval. A kapitány nem tájtott a parancsnoki hidról.

Azok a szerencsések, a kik a mentőcsónakokra jutottak, folyton abban a rettegésben voltak, hogy csónakjuk valami sziklához ütődik. Közben beesteledt s a menekülők egész éjjel küzdtek, vergődtek a nyílt tengeren, a szokatlan munkától és a hidegtől elernyedt erővel. Csak az a remény tartotta bennük a bátorságot, hogy reggelre biztosan kapnak segítséget. Reggel hat óra felé csakugyan megpillantottak egy feléjük közeledő gőzöst. Jelekké, kiáltással hívták

fel magukra a figyelmét. A «Lynx» nevű csatornájáró hajó volt ez, a mely észrevette, hogy valami szerencsétlenség történt s most mentésre sietett. Harmincz négy embert mentett meg a «Lynx» s Guernseybe vitte őket. Arra ment napj utjában a «Vera» gőzös is, melynek ugyanaz a társaság a tulajdonosa, mint a Stelláé. Ez ötvenhét embert mentett meg, férfiakat és nőket, kiket Jersey szigetére szállított. A megmenekültek megrázó részleteket beszéltek el a szerencsétlenségről.

A «Stella» tisztjei közül csak a másodparancsnok, *Reynolds* menekült meg, a kit az egyik mentőcsónak vett föl s a ki nagy szolgálatot tett társainak, a mennyiben a tájéknak kitűnő ismerője lévén, csak neki köszönhetők, hogy a csónak valami sziklához nem ütődött.

Az utasok legnagyobb része kiránduló volt, a kik a husvétünnepet a csatornában levő szigeteken akarták tölteni. Sokaknak a holttestét a francia partokon találták meg.

A szerencsétlenség összes menekülteit csodálattal emlegetik a «Stella» személyzetének hősiességét, a mely első sorban *Reeks*

kapitány, a ki egyike volt a legtapasztaltabb tengerészeknek, a veszedelmet észrevéve, a legnagyobb nyugalommal viselkedett s hősiességével példát adott matrózainak, hogy ne a maguk, hanem az utasok megmentésére törekedjenek első sorban. Ott is maradt a parancsnoki hidon mindvégig s hajójával együtt merült el a vízbe.

EGYVELEG.

* **Katonák halandósága.** A francia hadügyminiszter által most közzétett kimutatásból kitűnik, hogy valamennyi európai hadsereg közül a francia sereg az, melynek egészségügyi viszonyai a legjobbak. Ugyanis 1000 francia katona közül egy évben csak 5 ember hal meg, míg például Oroszországban 36, Németországban 17, az osztrák-magyar hadseregben pedig — az öngyilkosokat ide nem számítva — 16 ember pusztul el különféle betegségekben.

* **A cukorfogyasztás Amerikában.** Az észak-amerikai államokban a cukorfogyasztás tizenöt év alatt épen megkétszereződött. A népesség minden

EMLEKÜNNEP ISASZEGEN.

A szabadságharc egyik legdicsőbb fegyverténye, az isaszegi csata ötvenedik évfordulójáról lapunk legutóbbi számában már megemlékezünk, most két olyan ünnepélyről van alkalmunk hírt adni, a melyeket a jelen április hó 9-én és 11-én a hazafias ifjuság rendezett e fényes ütközetben elhullott hősök kegyeletes emlékeztérére. Április 9-én a budapesti műgyetem lelkes ifjusága vonult ki az isaszegi csataterre s alkalmi énekekkel és beszédekkel ünnepelte az 50 év óta nyugvó honvédek vitézi érdemeit; április 11-én pedig a budapesti magyar kir. állami felsőbb leányiskola növendékei rótták le ugyanott honleányi kegyeletük adóját.

Ez utóbbi ünnepélyről lapunk tudósítója a következőkben számol be.

A nemzeti ünnepé lett április 11-ikén párját ritkító festői képből gyönyörködhetett Isaszeg lakossága. Mintha a tavasz tele kézzel szórta volna minden virágát az isaszegi halmokra. Pár száz főre tehető viruló leánysereg lepte el a

az isaszegi hősök emlékére koronként tartott emlékünnepély; ezek köré gyűltek most is az állami felsőbb leányiskola növendékei. Az ünnepélyt *Szuppán Vilmos* igazgató hazafias beszéde nyitotta meg, elmondván a növendékek idejövételének célját s nagy jelentőségét. Ez után *Hackl* énektanár vezetése alatt elénekelték a *Himnusz*t, mire *Gardé Emmi Arany* «Emlé-nyek», *Hirschfeld Erzsébet* növendék pedig *Tóth Kálmán* «Előre» című költeményeit szavalták el. Közbe ismét egy hazafias dalt énekeltek, mely után *dr. Takáts György* tanár tartott egy lelkesítő történelmi visszaemlékezést az isaszegi csata előzményeire s e csata nagy következményeiről, azután *Blum Ella* növendék nagy hatással szavalt a *Szalay* Károly főgimn. tanárnak ez alkalomra írt költeményét, melyet egész terjedelmében közlünk, s mely, mint halljuk, az állítandó emlékkőre lesz bevésve. Ezután a derék leányok megkoszorúzták a sirt. A gyönyörű babékoszoru széles nemzeti színű szalagján ez a fölírás volt: «Az isaszegi csatában elhullt szabadsághősöknek a buda-

pélyről s igazán megható volt, a mint a föld egyszerű népe könnyezve hallgatta a hazaszere- tetre lelkesítő beszédeket. Egyik-másik öreg föld- mives részletet is beszélt el az ötven évvel ezelőtt lefolyt véres harcokról, mely, mint tudjuk, a késő éjjel közepéig tartott, a mikor hon- védeink a nagy sötétségben csaknem egymást lövöldöztek le.

A szép ünnepély végeztével a díszbe öltözött s nemzeti színű kokárdákkal és szalagokkal fölékesített leánysereg letelepedett a még lomb- talan erdő tisztásain s vidám hangulatban köl- tötte el magával vitt eseségét; aztán pedig szép rendben a vasúti állomásra vonult, hogy e lélekemelő ünnep emlékével eltelve visszatérjen a fővárosba. Hazaindulás előtt rövid pihenőt tartott a leánysapat az isaszegi kaszinóban, melynek hazafias tagjai folyton híven ápolják a község határában nyugvó szabadsághősök em- lékét s a csatater meglátogatására zárandoklók mindenkor szíves vendégszeretettel fogadják barátságos hajlékukban.

Erdélyi fényképe után.

ÜNNEPÉLY AZ ISASZEGI HONVÉDSÍRNÁL.

történeli hegyoldalakat s ragyogó napfényes időben igyekezett felfelé a koronauradalomhoz tartozó Királyerdő esődjében domboruló két nagy honvédsírhoz *Szuppán Vilmos*, királyi tanácsos igazgató s a tanári kar vezetése alatt. A mely hegyi út két szélén domboruló s több száz vértanú csontjait rejtő sírokat ezelőtt pár évvel két derék isaszegi lakos búzgósága jelölte meg egy- ket fa-, a másikat vaskereszttel. A környező tölgyerdőben e két sír körül százzal talá- hatók elszórtan más sírhalmok is, melyeken csak az áldott természet fakaszt évenként virá- got, s noha egy évtized óta buzgólkodik egy bizottság, hogy e helyen méltó emlékkövet állít- son, de idáig még nem sikerült e célra elegendő költséget gyűjtenie. Mint halljuk, egy névtelen- nek maradni kívánó hazafi már oda nyilatko- zott, hogy ő saját költségén hajlandó állíttatni egy díszes kőobeliszket a hősök emlékére, ha a csatateren szétosztottan fekvő csontokat egy helyre összegyűjtik. Most tehát csak idő kéré- sére, hogy a régi hamvak meddig maradnak tovább is jeltelenül.

Az említett két nagy sírnál szokott lefolyni

pesti m. kir. állami felsőbb leányiskola növendékei. Végül a *Szózat* eléneklése zárta be a kegyeletes ünnepélyt. Hogy a nemzeti ünnepé törvényhozásilag kijelölt napon mily szépen össze lehet egyeztetni az uralkodó iránti törhe- tetlen tiszteletet és ragaszkodást a hazafias esz- mék dicsőítésével, szépen bizonyította be a m. kir. állami felsőbb leányiskola. A dr. *Takáts* emlékbeszédében s a *Szuppán* igazgató szavai- ban a nemzetet újjászülő 1848-iki törvények szentesítésének fejedelmi ténye s a hazáért áldozó hősök dicsőítése igazán szépen volt összeegyeztetve.

Az ünnepély lefolyását és a sír megkoszorú- zását képeken is bemutatjuk olvasóinknak azon fényképi fölvételek után, melyek ott a hely- színen készültek. E képeken a szereplők egy- nébánya is felismerhető, u. m. az emlékbeszé- det tartó dr. *Takáts György*, a szavaló *Blum Ella*, s mögötte az alkalmi költemény írója: *Szalay Károly*, a növendékek vezető egyik tanár, *Sze- rémi Alajos* és mások.

Talán mondanunk sem kell, hogy Isaszeg és környékének lakossága sem maradt el az ünne-

ISASZEGEN.

1899 április.

Itt, ezen a tájon hulltak el hősök!
S porladoztok néma, siri éjszakában.
Ez a völgy és róna régi ismerősök
S nemes büszkéségünk ez édes hazában.
Minden virág, fű, fa, egy-egy fejfa nekünk,
Melyre halhatatlan nevek van írva,
Szentelt sírokhöz kegyelettel lépünk,
Nem a fájdalom, de örömkönyvét sírva!

Mert feltámadásról susog itt a szellő,
S örök dicsőségről zeng dalos madárka;
Koszorút hord rátkok sárga ősz, ha eljő,
S zendülő tavasz, ha kellemét kitartha.
S az a kis patak, mely véretekől áradt,
Zsongó habjaival nevetek susogja,
S egyszerű sírhantnak füve, ha kiszáradt:
Millió szívek hí emléke bevonja.

A magyar szabadság dicső templomának
Veték meg e tájon egyik alapkövét.

Legjobb és leghíresebb
pipere hölgy: a
La VELOUTINE
Különleges Rizopor
BISMUTTAL VEGYITVE
CH. FAY, ILLATSZERÉSZ.
PARIS - 9, rue de la Paix, 9 - PARIS.

POLLÁK D. H.
Érczárú-esarnoka
ajá lja szolidan készült
gyermek-kocsijait

a leggyazertubb és a leginomabb kivitelben, továbbá
bronzárkat, írókészteket, dohányzódeszle-
teket, kávé- és teazégeket, szalon- és ebéd-
lőbe való lástereket, jégsekreányeket magá-
nosoknak 15-35 frtért.
Szalon jégsekreányek zománcozott
viztartályal 45-85
Jégsekreányek hentesnek, mészáros-
nak és sörsearnokba 75-159
Vasbutorok, mosdóasztalok, gyermekágyak, sza-
lomágyak, kertj padok, székek, asztalok, fűrdő-
kádnak, ülőkádnak, szobanárnyékszék, angol szoba-
árnyékszék, angol ruhanykészlőke, altest-
mosótlak a legesőbb árakou.
Konyhaberendések 25-500 frtig.
Megrendelési cím: 8090
Érczárú-esarnok
Budapest, Granátos-utca és Kossuth Lajos-utca 2. sarok.
A t közönség kényelmére az érczárú-esarnok e ti 9 óráig
nyitva van. - Árjegyzék kívánatra bérmentve küldetik.

„A világ legjobb sámfája“
FÖLDVÁRY IMRE
férfi divat és fehérenemű
raktárában.
Budapest, IV. Koronaher-
czeg-utca II. sz. és VIII.
Kerepesi-út 9. 7797
Férfi ingek, Jäger-árúk,
vadász és sport-cizkék dús
választékban kaphatók.
Kesttyák és Nyakkendők.
párja
frt 1.50

Palais hajfijító
használatával a megöszü t haj
eredeti színét nyeri vissza.
A fejbőrt nem festi, a ruha-
neműn fol-ot nem hagy, többi
-lőnye, hogy a hajszálakat
erősíti és hogy teljesen ár-
talmatlan. Egy üveg ára 1 frt.
Főraktár Budapest: **Petri**
Otto gyógyszerárában,
I. Attila-körút 47. Kap-
tató: Vácozi-körút 66. sz.,
Nádor-utca 3. és Király-
utca 36. szám alatti gyógy-
szertárakban is. 8045

CACAO
SUCHARD

Menyasszonyi
selyemkelmék
fehér, fekete és színesek, a jó viselhetőségét jótállá-
levéllel. Közvetlen elárulása igazi gyári árakon ma-
gánosok részére portó- és vámmentesen a házhoz
szállítva. Ezer meg ezer előismerő irat. Melyik szinből
ohajt Ön mintát?
GRIEDER ADOLF ÉS TSA
királyi szállítók
selyemkeltme-gyárak szövetsége Zürich. 7792

Vérszegények és lábbadozók
Serravallo Chinabort
vassal
igyanak
1/2 liter ára
1 frt 30 kr.
1 liter ára
2 frt 20 kr.
Készítő Serravallo gyógyszerész Triestben.
Pompás ízű, a miert a gyermekek is igen szívesen isszák.
Sokszor kitüntették, Minden gyógyszerárában kaphni.

A női szépség
szépség, útkélessítésre és fenntar-
tásra a legkínáltabb, teljesen ártalmat-
lan, vegytiszta és zsírmentes készí-
mény a 7602
Margit Crème
3-4 idő alatti szűneti szepítő, máj-
foltot, pattanást, bőrtátkát (mitesszer)
és minden más bőrbaját. Kisimítja a
ráncozat és himlőhelyeket még kor-
ros egyéneket is úde bájos arczsínit
kicsinálja, ára 50 kr., nagy 1 forint.
Margit hölgyor 60 kr., 3 szinben.
Margit szappan 35 kr. Margit
fogpép (Zahnpasta) 60 kr.
Készítő **FÖLDES** gyógyszerára,
Aradon Deák Ferenc-utca 11. sz.
Főraktár: **Török József** gyógyszerára, Buda-
pesten, Király-utca 12.

TRENCSÉN-TEPLITZ
kénésfürdő
Felső-Magyarországon.
A Kárpátok gyöngye, Topla-Trencsén-Teplitz Állomásától
20 percre. Magyarország legesőbb kénésfürdői 28-31°
R. természetes melegforrásokkal it vannak.
Köszvény, oszú, benulás, neuralgia, fehas stb. ellen.
Kényelmesen és díszesen berendezett medencék és egyes
fürdők, igen elegáns fürdőház, hidegvíz és masszázs gyógyi-
tis, villamos kezelés, gyógyító torna, savó- és terop-kúra.
Az egészségre s az ember kényelmére való tekintetből
minden követelményeknek megfelelő, olcsó lakások, kórház,
Teplitz-szálló, Garni forrásudvar, kastély, Sina és Három
szivház, mely épületekben a kiszolgálásért nem számítanak
től, igen ajánlatosak. Hangversenyek, színház és egyéb
szórakozás, jó forrásvíz, Tarnaközi és Ánkör minden vonat-
nál. Körülbelül 8000-en látogatják. Májusban és szeptember
ben 3 frtért naponkint szoba, fűrdő és teljes ellátás. -
Szezon kezdete május 1. - Képes prospektus ingyen a
gróf főrdőigazgatóság útján.

OFFICINÁR SÜRITETT
JÁNOS MALÁTA-KIVONATA
legjobban ajánlható **tüdőbetegségek**nél, **torokkatarrusnál**, **ugymint régi**
köhögésnél. Főképp kitűnő hatást gyakorol a **gyermekek légzőszerveze-**
tének bajainál. Kellemes ízű fogva szívesen szedik a gyermekek.
Egy üveg ára 1 forint; 5 üveg ára bérmentve 5 frt.
Kapható az összes gyógyszerárakban, droguá, osemegé- és fűszerkereskedésekben
Magyarországi kizárólagos főraktár: **Török József** gyógyszerára Budapest, Király-utca 12.

SIEMENS és HALSKE
Budapest, VIII. kerület, Kerepesi-ut 21. szám.
Készít:
villamos világítási és erőátviteli központi telepeket és berendezéseket
városok, bányák, gyárosok és magánosok részére.
Elektrolytikus berendezéseket. Villamos vasutakat. Bánya-vasutakat.
Egyenáramu-, forgó áramu- és váltakozó áramu generatorokat és motorokat, vezetékananyagokat, kábeleket, iv-
és izzó-lámpákat.
Távíró- és távbeszélő-készülékeket. - Mérő-készülékeket.
Vasuti váltó-biztosító berendezéseket. Jelző-berendezéseket. Mérő-készülékeket.
Vezeték-berendezéseket központi telepekhez való bekapcsolásra.
Világító testeket. Világító testeket.

FOGMŰTEREM
KEMÉNY E.
Dentist. 8158
Budapest, VII., Klauzál-utca 2. szám, 1. em. ajtó 16.
Műfogak darabja 1 frt 50 kr, valamint amerikai szájp-
padlás nélküli fogorok legjobb minőségben és legújta-
nyosabban kaphatók 10 évi jótállás mellett.

Parád gyógyfürdő
(Heves vármegyében).
Természetes arzénúsvasas gyógyvíz, vasas
tímós fürdőkei, egyn és kénés és vasas
savanyúvíz-forrásokkal.
hidegvíz-gyógyintézzettel.
Előévad május 15-től június 15-ig, főévad
június 15-től aug. 20-ig, utóévad aug. 20-ától
sept. végeig tart. - Bővebb felvilágosítással és
ingyen prospektu s il szolgál a
fürdőigazgatóság

Az általánosan ismert, jó hí-
névnek örvendő s több oldalal-
lag kiténtett **Sósborszesz-ké-**
szítvényem - kelendőségénél
fogva - sok utazásnak lévén a
utóbbi időben kitéve, elhatá-
roztam, hogy azokon ezimje-
gyeimet médesitom s arra
kék nyomtatban svját házam
külső alakját veszem föl, beje-
gyeztetvén az egy-z ramind
védjegyként a budapesti ipar-
kamaránál.
SÓSBORSZESZ
A tá-ano an ismert kitűnő házi-
szer; különösen a bedörzslés-
kenő-gyúró-gyógyomódnál
(masszage) igen jó hatású.
Ajánlható egyezermind fog-
tisztító szerül is, a mennyi-
ben a fogak fényét elősegíti,
a foghúst erősíti és a száj
tisztá, szsz alan izzt nyer a
szesz elpárolgása után, ugyszin-
tén fejmosásra és a hajide-
gek erősítésére a fejkorpa kép-
ződs megakadályozására és
annak megszűntetésére.
Egy nagy üveg ára 2 kor,
egy kisebb üveg ára 1 kor.
Brázay Kálmán
8139
Budapesten, IV. ker., Múzeum-körút 23. szám.

17. SZÁM. 1899. BUDAPEST, ÁPRILIS 23. 46. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG évi egész évre 12 frt
POLITIKAI UJDONSÁGOK egyrűt / félévre - 6 Csepán a VASÁRNAPI UJSÁG / egész évre 8 frt
félévre - 4 Csepán a POLITIKAI UJDONSÁGOK / egész évre 5.-
félévre - 2,50 Külföldi előfizetőknek a postaiilag
meghatározott viteldj is csatolandó

MAGYARORSZÁG AZ 1900. ÉVI
PÁRISI VILÁGKIÁLLÍTÁSON.
Irta Lukács Béla.

Az 1900. ÉVET, a XIX. század zárókövét, Fran-
ciaország nagyszabású világkiállítással
akarja megünnepelni és erre meghitta a
világ összes nemzetét. Valamennyi számot
tevő nemzet elhatározta, hogy a haladás, a
békés munka ezen versenyén meg fog jelenni.
Magyarország kormánya és törvényhozása is
elhatározta, hogy e kiállításon az ország hiva-
talanosan vegyen részt.

Ez az elhatározás különös figyelmet érdemel,
mert Magyarország eddig nemzetközi kiállításo-
kon hivatalosan nem igen vett részt. El voltunk
foglalva a belső szervezkedéssel, államunk ki-
építésének nagy munkájával és nem igen tar-
tottuk eddig időszerűnek, hogy a világ nagy
versenyében mérjük össze erőinket konzoli-
dáltabb viszonyok közt élő nemzetekével.

Ma azonban már abban a véleményben va-
gyunk, hogy Magyarország állami rendezettsége
megszilárdult, hogy szellemi és anyagi téren a
haladásnak oly fokára jutott, a mely nemcsak
lehetőségessé, hanem szükségessé is teszi, hogy
előhaladottságát a maga külön államiságában
a külföldön bemutassa. Magyarország, mely
1896-ban álte meg ezeréves fennállásának ün-
nepét, a második ezer évet méltóbban alig
kezdheti meg, mintha állami létét, szellemi és
anyagi törekvéseinek és munkásságának eddigi
eredményeit a külföldön is, a nagy nemzetközi
versenyben bemutajta.

A párisi nemzetközi kiállítás nagyszabásúnak
ígérkezik. A francziák igyekezete oda irányul,
hogy minden eddigi kiállítást felülmúljanak.
A kiállítás területe kisebb lesz ugyan, mint a
chicagói volt; sok tekintetben talán nem is
fogunk találkozni azokkal az óriási méretekkel,
a melyek csak Amerikában otthonosak, de az
előmunkálatokból, tervezetekből és más egyéb
körülményekből már most látni lehet, hogy ugy
a rendezés ügyessége, mint az elhelyezés látvá-
nyossága, nem szólva a résztvevők nagy szá-
máról, valóban minden eddigi látottat meg-
halad.

A nemzetközi kiállítás ügyeit Párisban külön
vezérbiztoság intézi. Ennek elnöke Picard
Alfréd, a francia államtanács osztály-elnöke;
mellette pedig az ügykezelési vezérigazgató,
Delanay-Belleville, a párisi kereskedelmi ka-

mara t. elnöke. A kiállításon résztvevő kül-
földi államokat külön kormánybiztosok képvil-
selik, a kik az általános szervezeti szabályzatok
keretén belül az illető ország külön kiállítását
rendezik és országuk, valamint kiállítóik érde-
keit a francia vezérbiztoságnál képviselik.
A szervezeti szabályzatok a külföldi kormány-
biztosoknak elég széles hatáskört biztosítanak.

Ezenkívül az intéző francia urak rokonszenve
biztosít bennünket az iránt, hogy Magyarország
és a magyar kiállítóik érdekei a nagy nemzet-
közi kiállításon a legteljesebb méltánylásban
fognak részesülni.
A kiállítást a párisi kiállítások eddigi terü-
letén fogják rendezni. Hozzávesznek azonban
még újabb szomszédos területeket is: a Champ

Bálint Zoltán és Jámor Lajos műépítésszek terve.
A PÁRISI NEMZETKÖZI KIÁLLÍTÁS MAGYAR PAVILLONJA A SZAJNA FELŐL NÉZVE.